

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVIII.

Nr. 20.

Braşov, Joi 27 Ianuarie (9 Februarie).

1905.

REDACTIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiunea în
Braşov şi la următoarele
BIROURI DE ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nuz. Angenfeld & Emerio Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-közt).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarife
şi învoială. — **RECLAMR** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

„GAZETA“ iese în de-care zi
Abonamente pentru Austro-Ungari:
Pe un an 24 cor., pe şase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francoi, pe şase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poştale din întră şi din
afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare,
Târgul Inului Nr. 30, etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe şase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dinul în casă: Pe un an
24 cor., pe şase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât şi inserţiunile
sunt a se plăti înainte.

Misiunea lui Andrassy succedă?

„Misiunea contelui Andrassy a succedă“. Cu această scire lapidară a-nunţă organul partidului clerical-poporal sfârşitul crizei politice un-gare.

Fată cu acest buletin al situa-ţiunii politice de sigur că mulţi din-tre cetitorii acestor rânduri vor es-clama fără de voie: Dér iute mersel! Par-că toate ar fi fost dinainte pre-gătite şi ticluite!

Adecă ce s'a întâmplat?

La propunerea contelui Tisza, Majestatea Sa a chemat la sine pe omul noii situaţiuni create în urma alegerilor, séu mai bine dîs pe „sin-gurul om“ al noii situaţiuni, pe contele Iuliu Andrassy. Acesta primi însărcinarea de a sonda terenul în-trând în vorbă cu toţi factorii vii-torului parlament, spre a afla moda-litatea cea mai potrivită cum sé se formeze o majoritate a viitoareii ca-mere, care sé pótă servi ca razim noului guvern.

Se asigură, că Andrassy n'a primit asuprăşi direct sarcina de a compune cabinetul, ci a făcut de-pendent acesta de succesul orî ne-succesul purparleurilor sale. De la început se scria prin foile opoziţi-u-nei unite, că dorinţa cercurilor vie-nese ar fi, ca misiunea contelui An-drassy sé nu aibă nici un succes, ca în modul acesta cercurile com-petente sé pótă sé se adreseze din nou la concursul partidului liberal. Aceleaşi foi susţineau, că numai Andrassy este, care ar puté sé ajungă la o înţelegere óre-care, fie şi provisorică, cu partidele din opozi-ţiunea unită.

Se vede, că convorbirile ce le-a avut omul de încredere al Corónei cu şefii partidelor opoziţionale ma-ghiare, au produs în adevér rezultatul, că s'a aflat un mod de soluţiune provisorică a crizei, însă numai cu condiţiunea ca partidul liberal sé nu

fie tras de loc în combinaţiune, ci sé fie înlăturat pe totă linia.

Fără îndoială că contele An-drassy, care este iusuşi liberal şi a-derent al pactului de la 1867 a încercat tot posibilul, ca sé evite în-lăturarea partidului liberal. Nu s'a putut însă, fiind că acele partide din opoziţiunea unită, cari stau pe basa de la 1867, adecă partidul po-poral şi al lui Banffy, n'au voit nici într'un cas sé între în vr'o co-alitiune cu partidul liberal în scop de a forma o majoritate, ci din con-tră şi-au manifestat voinţa de a susţine şi mai departe coaliţiunea, încheiată între partidele opoziţionale în faţa alegerilor dietale.

El invederat că, susţinându-se coaliţiunea de până acum între par-tidele opoziţionale Andrassy, n'a mai avut posibilitatea de a pune în viaţă o concentrare pe baza de la 1867, de unde urméză că s'a vèdut nevoit, póté chiar spre mulţumirea lui per-sonală, de a afla un *modus vivendi* cu partidele opoziţionale.

În privinţa acesta, nu-i vorba, Andrassy a întâmpinat cel mai mare sprijin din partea opoziţiunii unite, care a înţeles două lucruri: mai în-tâi că este în interesul ei de a nu lăsa din mână nici măcar pentru un timp scurt influinţa ei directă asupra situaţiunii; al doilea, că trebuie sé desfăşure o mare moderaţiune şi multă precauţiune, ca sé-i facă po-sibil lui Andrassy, în a cărui leali-tate are deplina încredere, de a reuşi sé formeze deocamdată un ca-binet de tranziţiune.

Unul din motivele principale ce au condus pe independişti şi pe a-liatîi lor în alegerea acestei tactice este împrejurarea semnalată în mod alarmant de contele Apponyi, că factorii secreţi ai „camarillei“ vréu sé pună toate în mişcare pentru a zădărnici fructele victoriei electorale a independiştilor la alegeri.

De se vor fi pus în mişcare orî nu, acele bidigăni afurisite, „cari de patru sute de ani rod în ascuns la ră-dăcina bunei înţelegeri între Ma-ghiari şi Corónă şi stau sé răstórne milenarul stejar al naţiunii“, cum dice Apponyi, noi nu putem sci. Nu ne îndoim însă, că în aceste mo-mente de mare cumpănă pentru mo-narchie şi pentru dinastie se vor fi validitând în jurul ei puternice in-fluente de tot felul.

Fapt este aşadér, că Kossuth, Apponyi, Zichy, Banffy etc. au con-venit cu toţii de a susţine uniunea lor opoziţională, pentru a preveni tuturor evntualităţilor, ce ar fi pre-judicióse scopului lor comun, care, după Apponyi, este „asigurarea şi realizarea clădirei statului naţional maghiar“.

Interesant e, că pretinsa evolu-ţiune provisorică a crizei s'a stabilit cu condiţiunea, ca în schimbul vo-tărei proiectelor de lege celor mai importante şi urgente, sé se ducă la sfîrşit reforma electorală până la toamnă, când vor avé sé fie apoi noué alegeri dietale.

Ce va eşi din toate aceste vom-batîi curénu. De ocamdată ré-mâne încă, ca Corónă sé se pronunţe asupra propunerilor ce i-le va face contele Andrassy. Cuvéntul din ur-mă este al ei, şi, în cazul de faţă, Regele anevoie îl va spune înainte de a se fi sfătuit cu Impératul.

Braşov, 8 Febr. n. 1905.

Lex Berzeviczy. „Az Ufság“ scrie: Maghiarismul: acesta este lucrul suprem şi cel mai sfânt. Este superior cestiunii liberalismului, coaliţiunii, reacţiunii şi cestiunii de drept public. Guvernul şi ma-joritatea se schimbă: prea bine. Guvernul, care a cădüt însă, a avut isbăndi de mare valóre în interesul maghiarisării armatei comune, perfecţionării honveđimeii şi în privinţa mulţumirei pietăţii naţionale. Sé băgăm de sémă, sé nu se volatilizeze în

harababura coaliţionistă... Şi apoi: mai era gata, aşteptând numai sé fie pusă la vot şi „lex Berzeviczy“ destinată a preface instrucţiia primară din Ungaria în instrucţiie primară maghiară. Mai ales de asta sé grijim! Căci unul din organele principale ale pressei coaliţioniste a şi început sé co-bescă, că maghiarisarea instrucţiiei pri-mare n'ar fi interes de căpetenie naţional. Maghiarul, orî de care partid s'ar tiné el, asta sé n'o credă. În cestiunea maghiaris-mului sé nu cedeze nici cât e un fir de păr. Tot ce se face pentru maghiarismul din Ungaria, este interes prim ordial naţional.

Nici n'a început bine sé se clocescă oul din care sé iasă noul guvern, şi pressa maghiară prinde sé-i cêră de pe acum, sé nu abandoneze faimosul proiect Ber-zeviczy.

Voce austriacă despre pactul dualist.

În şedinţa de Lună a „Reichsrath“-ului, pre-sidentul partidului poporal german Prade a vorbit despre pactul austro-ungar. Situa-ţiia politică — dîse Prade, — s'a înrêutătît în urma alegerilor din Ungaria. Nici gu-vernele, nici parlamentele n'au putut până acum sé câştige o majoritate imosantă pentru pact, ba în Ungaria şi până acum o minoritate destul de tare a luptat con-tra lui. Dêcă s'ar încerca în Austria, sé se dobêndescă sucursul Slavilor pentru pact cu preţul unor concesii politice séu na-ţionale, Nemţii ar face obstrucţiie; şi tot acesta ar face-o Slavii, dêcă Germanilor li s'ar da concesii. Interesul vital al Ungar-iei este, sé se menţină teritorul vamal comun. Dér, indiferent de acesta, e numai o cestiune de timp introducerea limbei de comandă maghiare în partea ungară a ar-matei. După cum stau ađi lucrurile, punc-tul de gravitaţie începe sé trecă din Vie-na la Budapesta.

Regele Petru şi Strossmayer. »Egyet-értés“ scrie: De când regele Petru a ocu-pat tronul Serbiei, de repeţi-te-orî am au-đit din Belgrad voci de simpatie pentru Maghiari, fără ca sé fi vèdüt vr'un efect la concetăţenii noştri sérbîi fie pe terenul social, fie pe cel politic. Cu toate acestea

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Poveste.

De Gourdon de Genouillac.

Era o séră viscolósă de érnă. Un tî-nér voinic îşi îndrepta paşii spre pădure. Crengile copacilor pocniau şi vijăiau. Po-teca pe care mergea tînerul era plină de spinî şi polomidă. Drum greu. Tînerul mergea fără popas. Picióarele îi erau sân-gerate de înţepăturile spinilor, ér faţa sgă-tată de crengi. Avea însă voinţă tare. Il âna necesitatea, o voinţă neclintită şi o ntă...

Cu cât străbătea însă mai adînc în pădure, cu atât drumul devenia mai ane-voios. La fie-care pas trebuia sé se o-préscă. Sudorile îi curgeau şiroie de pe frunte. El însă mergea înainte unde îl chema datoria.

De la ó vreme însă i-se stinse pu-terile. Istovirea, gerul îi paralisaseră ner-vii. Cădüt. Voia sé se ridice, puterile însă îl părăsiră. A rémas întins la pământ, ca

soldatul pe câmpul de rêsboi: pierdüt, fără speranţă. Din peptul lui isbucni un strigăt desperat. Strigătul lui produse în codru un rêsunet puternic.

Tînerul îşi ridică capul. În faţa lui zări trei figuri. Nu-şi putea da sémă, cum şi de unde au rêsărit. Cele trei figuri se uitau ţintă la nenorocitul istovit, par-că ar fi avut de gând sé-i dea lovitura de graţie. Erau oribile toate trele. Tînerul nu mai vèduse aşa ceva.

Cea dintâi avea pe corp o hlamidă chindisită cu aur, strînsă la mijloc cu un brâu din pietri scumpe. La şold îi atârna o sabie.

A doua avea un talar negru şi brâu stacojiu.

A treia avea o bluză simplă. În spate o boccea. În mână toig.

— Ce cauţi aici? îl întrebară pe tîner.

— Mor. Fie-vé milă de mine!

— Ce ai de gând?

— Sé ies din acest codru afurisit.

— Alege-ţi dintre noi pe una, care sé-ţi fie în ajutor. N'ai trebuinţă decât de

o călăuză. De la tine atârna, sé alegi pe cea adevérată.

Tînerul se uita sficios la cele trei figuri miraculoase şi şi-a ales pe cea din-tâi, cu hlamida aurită.

În acel moment se auđi un hohot sarcastic. Figura alésă întinse tînerului mâna. Cele-lalte două dispărură ca nisce visiuni.

Tînerul tresări, însă fără sé mai aibă timp a-şi trage de sémă, figura cu hla-mida aurită îl luă de mână. Copacii rémâ-niau îndêrét. Tufişurile dese se deschideau de bună voie. După o oră de alergare gră-bită. Încă tot nu eşiseră din codru, par-că ar fi imposibilă scăparea.

Ajunseră la o rêsăntie şi se opriră. Tînerul oftă şi cădüt éráşîi la pământ.

— Cât sunt de obosit!

— Şi cât mai avem din drum! Ér pi-cióarele ne sunt prea slabe, ca sé ne pótă duce până la ţintă. Sé bagî însă de sémă. Peste puţin va sosi aici un călêtor călare. la arma mea, şi când se va apropia de

tine, sé-l uciđi. Calul şi banii lui sé fie ai tîi!

— Înfrótor! Dér cine eşti tu, de mé ispitesci la asemenea fapte?

— Pécatul.

— Fugî! Plécă de la mine! — strigă tînerul îngrozit şi se întinse la pământ.

Éráşî rêsună un hohot sarcastic în pădure şi figura cu hlamida de aur, dispărü.

Când tînerul şi-a deschis éráşî ochii zări înaintea ochilor pe celelalte două figuri.

— Ajutor! Scăpaţi-mé! scância tî-nérul desperat.

El se uita cu sfială la cele două fi-guri şi privirea i-se oprî la cea cu talarul negru.

— Pe tine te aleg!

Cea de a doua dispărü, ér alésa îi întinse mâna. Şi s'a început din nou góna prin întunerecul pădurii. Peste o oră au sosit la o prăpastie, din adêncimea căreia se auđiau strigăte sêlbatice şi oftări duióse.

am primit cu încredere aceste semne de prietenie și am crezut în sinceritatea lor. Credința acesta a noastră însă nu va fi înțărâtă prin atitudinea curții sârbesce față de episcopul Strossmayer. Regele Petru adevărat a felicitat pe Strossmayer la aniversarea sa de 90 ani. Din incidentul acestei felicitări involuntar trebuie să ne întrebăm, pe cine a felicitat regele Petru? Pe moșneagul de 90 ani? Moșnegii de etate această putea să găsească Petru și în țera sa. Pe episcopul? Asta, considerând deosebirea de religie, n'ar avea înțeles. Nu ne rămâne, deci, decât a admite, că felicitarea regelui Petru a fost adresată celui Episcop, căruia regele Ungariei, după telegrama trimisă la Kiew, i-a adresat următoarele cuvinte: »D-ta ți-ai pierdut mințile«. Și dacă ar fi așa, atunci felicitarea lui Petru ar fi direct o *demonstrație politică contra Ungariei*, care n'ar putea de loc să promoveze buna înțelegere între Ungaria și Serbia.

Bre! Da adânci politicieni mai sunt cei de la »Egyetértés!«

Crisa politică ungară.

Am semnalat ieri, că un eveniment însemnat s'a petrecut la 6 Februarie în Budapesta. Comitetul diriguitor al partidelor din opoziția unită, a decis unanim să se mențină *coalitiunea*, căci — cum a spus Kossuth — deși alegerile au avut rezultat favorabil, totuși partidele din opoziție sunt espuse încă la atacuri.

Comitetul a discutat apoi propozițiile contelui Andrássy și a decis, ca încă în acea zi după amiazi să-i comunice acestuia hotărârile, ce le va lua. La 3 d. a. s'a ținut o conferință în Casina Națională. La conferință a luat parte contele Iuliu Andrássy, Kossuth, Apponyi, Szederkényi, Ugron și alți membri marcanti ai partidului koalitiunii.

Se știe, că *cesiunea teritoriului vama independent* n'ar forma greutăți prea mari; *diferențele sunt însă cu atât mai serioase în ce privește cesiunile militare*. Organul partidului independent, »Egyetértés« spune în numărul ce l'am primit azi, că Francisc Kossuth și contele Apponyi au făcut contelui Andrássy propozițiuni, cari nu stau în contradicție cu votul, ce și l'a dat »națiunea« în alegeri, și că conducătorii tuturor celorlalte partide din opoziție sunt de acord cu toții în aceea, că *rolul conducător trebuie să fie al partidului independent, în viitorul al politicei 48-iste*.

Cu atât mai interesantă este în momentele de față informațiunea ce o publică organul partidului popular, »Alkotmány«. Evenimentul zilei — scrie »A—ny« — este că crisa politică se poate dice că e terminată, și misiunea contelui Andrássy a avut succes. Deja mâine (Miercuri) contele Andrássy va merge la Viena cu lista unui cabinet de *coalitiune din stânga* (opoziție). Va fi un cabinet interinim, care va rezolva proiectele cele mai urgente.

Partidele din opoziție vor primi, în schimb, de-oamdată *reforma electorală* cu reducerea censului, arondarea nouă a cercurilor electorale și vot secret după comune. După intrarea în vigoare a reformei electorale, *la toamnă se vor face alegeri noue*. Partidul liberal este cu totul exclus din această soluțiune a crizei.

Se poate, ca lucrurile să se fi arangiat așa de neted și ușor, mai ales că după cum afirmă alte zăre bine orientate, divergențele și dificultățile sunt aproape nefăclăturabile în ce privește cesiunile militare?

De când se dă ca pozitivă scirea, că Maj. Sa are să vină pe la sfârșitul săptămânei la Buda, unde va primi — dice-se — și pe Francisc Kossuth, acesta tot mai mult ține să iasă pe teren și să se prezente și recomande în sus și în jos ca omul situațiunii. Ba dă și sfaturi. »binevoit« celor din Viena. Într'un interviu ce l'a avut alaltăieri cu corespondentul unui zăar vienes, Kossuth a spus între altele, că Austria trebuie să se împrietenească cu idea realizării ideilor și principiilor partidului independent. S'a provocat Kossuth fiul și la rolul ce l'a avut în 48 Kossuth tatăl, și a spus, că dacă Austria ar primi sfatul său, între ea și Ungaria s'ar desvolta prietenia și dragostea intimă, care a fost la 1848, când Ludovic Kossuth fu primit cu mare însuflețire de poporul vienes și la glasul lui s'a restabilit pacea între casa domnitoare și poporul Vienei, și dinastia a scăpat din situația strimtorată în care se afla în Martie 1848. (!)

De la Slovaci din Ungaria.

Cu ocaziunea ultimelor alegeri dietale Slovaci naționaliști au suferit o înfrângere în raport cu alegerile dietale de la 1901, isbutind a fi aleși numai doi inși, adevărat cu trei mai puțin ca în trecut. Intre candidații, cari din cauza marelui președinte și corupțiunii n'au putut întruni majoritatea voturilor, a fost și *distinsul naționalist slovac din Lipto-Szt. Miklos Dr. Emil Stodola*. Acesta a primit cu totul 1418 voturi cu 333 mai puțin decât *contra-candidatul* său ungar, care a cheltuit la această alegere peste 150,000 corone.

Ieri am primit discursul-program, ce l'a rostit d-l Stodola înaintea alegătorilor săi slovaci și din care dăm un extras, pentru a se vedea, cât de moderate au fost dorințele și postulatele cu care au debutat și de astă-dată candidații naționaliști slovaci:

Ca membru al partidului național slovac d. Dr. Stodola mărturisesc programul acestui partid, din care relevăm următoarele puncte:

1, Integritatea, unitatea și independența patriei.

2, Valorarea și egala îndreptățire a limbei slovace în școlă, la judecătoria și autorități și cu deosebire executarea art. 44 de lege din 1868.

3, Revisuirea legilor politico-bisericesci și abrogarea legii despre neconfesiionalitate.

4, Autonomia bisericilor.

5, Desvoltarea școlilor primare din partea statului pe base firesci.

Afară de acestea mai sunt în acest program numeroase puncte, cu totul 18, referitoare la îmbunătățirile pe terenul economic, comercial, industrial, al impozitelor, reforma administrației, împărțirea dreptă a cercurilor electorale, *votul universal, secret, pe comune, libertatea întrunirilor*.

D-l Dr. Stodola analizează mai pe larg punctele esențiale ale programului, cu deosebire punctul 2. referitor la dreptul de a vorbi limba slovacă în justiție, la comună, comitat, administrație, garantat în lege și violat în practică. Apoi trece la cesiunea școlilor arătând, că §ul 17 al legii amintite, obligă pe guvern a se îngriji, ca Nemaghiarii să fie instruiți la școlile în limba lor proprie până la școlile superioare.

Guvernul nu numai că nu execută legea, dăr li-a luat Slovacilor și ceea-ce își creaseră singuri pentru a se cultiva. Guvernul ungar consideră tot ce este slovacesc drept panslavism, tradare de patrie, gravitație în afară.

După ce protestează împotriva învinuirilor acestora, d-l Dr. Stodola spune, că unica dorință a Slovacilor este, să poată trăi în țera aceasta ca Slovaci putând a-și cultiva naționalitatea.

Combate mai departe proiectul de lege al lui Berzeviczy, cerend ca în comunele rurale slovacesci limba școlară să fie exclusiv cea slovacă.

D-l Dr. Stodola încheie așa:

»Au fost timpuri când am sperat că serviciile ce le-am făcut curții vieneze vor fi remunerate cu acordarea drepturilor limbii noastre. Ne-am înșelat. Nemții din epoca Bach, 1850—1860, au făcut ce e drept șosele mai bune, administrația lor a fost mai bună, în privința națională însă nici atunci n'am stat mai bine. Ei, se vede, că nici n'au vrut nici n'au putut să ne satisfacă postulatele drepte.

În urma acestor experiențe și a progresului ce l'am făcut pe terenul maturității politice, am ajuns la convingerea, că cu totă supunerea și credința ce o nutrim față de Maiestatea Sa, regele, ca domnitor milostiv al nostru, ori ce s'ar întâmpla, nu ne-am lăsa să fim utilizați împotriva conțetătenilor noștri.

Nu numai atâta! Noi gravitam mai înainte spre Viena, așteptând de-acolo scăparea și visând de o *monarchie austro-ungară*, a cărei capitală să fie Viena. Astăzi am ajuns din ce în ce mai mult la convingerea, că ne-am puté aranja foarte bine aici în țera noastră, numai decât guvernele nu ni-ar lua condițiile de existență ale rasei noastre.

Onorați alegători! Mai înainte Ungaria avea față cu Austria rolul unei colonii, pe care a exploatat-o în deajuns. *Teritoriul vama independent* ne dă în mână o armă puternică pentru a duce la înflorire Ungaria, și mai ales părțile noastre muntose. Eță de ce eu sunt aderentul teritoriului vama independent!

Nu mă împotrivesc, ca să se desfacă și în alte privințe legăturile de drept public cu Austria, numai apărarea comună a Austriei și Ungariei cer să se aibă în vedere.

Tôte acestea și altele de felul acesta le vreau și Maghiarii și în ajungerea acestui scop al lor nu-i împedecă naționalitățile, ci renegații, cari au pus mâna pe partea cea mai mare a mandatelor din Ungaria superioară, ca și ținuturile locuite de Români și Sârbi. Dacă de exemplu Kossuth cere sufragiu universal, imediat răspunde contele Stefan Tisza și aderenții lui, spunend, că prin sufragiu universal nu câștigă decât naționalitățile. Astfel frații Maghiarii nu pot să ajungă la adevărata libertate și ei sufer împreună cu noi.

Am citat aceste pasaje din cuvânt în cuvânt, ca să se vadă ce pozițiune au Slovaci în fața dualismului și a aspirațiunilor de independență ale Maghiarilor.

Evenimentele din Rusia.

Guvernorul general din Petersburg, Trepov, a făcut declarațiuni interesante către corespondenții a două zăre mari din străinătate. Primind pe corespondentul zăarului engles »Daily Chronicle« i-a spus, că în Rusia peste tot nu poate fi vorba de o mișcare revoluționară. Cei-ce lucrează pentru a provoca o revoluțiune politică, formeză o minoritate disparentă și abuzeză de bună credința muncitorilor, cari nu cer decât concesiuni economice. Un astfel de agitator e și popa Gapon, dăr silințele lui și ale soților săi rămân infructuoase, câtă vreme armata e fidelă actualului sistem de guvernare.

Cătră corespondentul zăarului »Figaro« a spus Trepov, că muncitorii din Rusia în general nu sunt organizați. Gapon avea 6000 de oameni, cari s'au vîrît în societățile muncitorilor și aceștia au provocat rebeliunea. Nu se poate tolera, ca muncitorii să pătrundă în palatul de ărnă al țarului. Gapon a dispărut, ceilalți conducători ai muncitorilor au căzut sau au fost prinși și azi muncitorii sunt ca o turmă fără păstor. Numărul greviștilor a fost de 140,000, al demonstrațiilor 100,000, dintre cari au căzut 93 și au fost răniți 333. Acesta e cifra oficială, tôte celelalte sunt minciuni.

Cu tôte aceste faptele desmint aserțiunile lui Trepov. Muncitorii, pe lângă îmbunătățirea sortii, au cerut și cer și drepturi politice și au început greva cu devise revoluționare.

»Petit Parisien« primesce din Petersburg scirea, că două regimente din rezervă, staționate în Peterhof, s'au revoltat. Până acum sunt închiși în casarme 6000 soldați răsvrățitori.

Acte de nesupunere din partea rezerviștilor s'au întâmplat și în Volkovisk (guvernamental Grodno) 3200 de rezerviști au refuzat serviciul, pe motiv că sunt rău hrăniți. Ei au dat năvală asupra cărciumelor și au luat rachiul ce-l găsiră. Au jăruit 14 prăvălii. Ciocniri sângerose s'au întâmplat între ei și miliție. Mulți au fost uciși și răniți.

»Tagblatt« din Berlin e informat, că în odaia sa de lucru din Tarskoe-Selo, țarul Nicolae a aflat o scrisore la adresa lui. Țarul a desțacut scrisorea în care autorul îi spune, că un comitet de 13 a hotărât să-i stingă viața. Scrisorea a produs colosală impresie la palat. S'a deschis imediat o cercetare severă pentru a se afla autorul.

În ședința de la 6 Februarie a »Reichsratului« austriac deputatul polon Dasinsky și-a ridicat vocea în contra opririi adunărilor populare din Galiția și a vorbit și despre evenimentele de la 2 Febr. din Cracovia, cari stau în legătură cu mișcarea revoluționară din Rusia. El șise, că oamenii, al căror sânge a fost vârsat, n'au murit în zadar. Cu ei dimpreună a căzut autoritatea țarului. Oratorul protesteză în contra opririi adunărilor din Galiția. Ordinea n'a fost turburată, numai când s'a arătat chipul țarului polițiștii au dat năvală asupra oamenilor neaperați, asupra femeilor și copiilor. Cere cercetare severă și pedepsirea vinovaților.

Președintele declară, că evenimentele s'au petrecut, în general, așa cum le-a descris antevorbitorul. Poliția însă avea datoria de a împedeca arderea chipului țarului din partea demonstrațiilor și de a evita spectacolul de a se arde chipul capului încoronat al unei împărății cu care Austria stă în relații amicale și de bună vecinătate.

Deputatul ceh Fresl spune, că rapoarturile despre cari a vorbit Dașinski domnesc și în Beemia. Mai ales contra națiunii cehice se procede cu extremă rigore. Dacă țarul n'a primit delegații muncitorilor, să nu se uite, că nici împăratul austriac n'a primit o delegație, care fu trimisă anul trecut din Dalmatia cu ocaziunea turburărilor din Croația. În Beemia se procede contra Cehilor tot așa cum se procede contra Polonilor în Posen. Am ajuns acolo,

— Sunt așa de obosit! — suspină tînărul.

— Și drumul ne este încă departe, ăr puterile pe sfârșite! Te-am adus la acest loc să-ți arăt unica soluție, care te poate salva din tôte necazurile. În prăpastia această locuiesce mórtea. Aruncă-te în brațele ei!

— Inspăimântător! Cine ești tu, care îmi dai asemenea povață?

— Eu sunt desperarea!

— Fug! Placă de la mine! și tînărul se întinse cu țafa la pământ.

— Erăși rămase singur. Când și-a deschis din nou ochii, zări dinaintea lui figura cu bluza albastră, cu bocceaua în spate și toiagul în mână.

— Vino cu mine. Drumul e lung, Dumneșeu însă e cu noi și ne va ușura suferințele.

Plecară încet, și cu securea în mână și-au tăiat drum prin desiș. Figura cu bluza tăia apoi doi pari dintr'un copac.

— la un par pe umăr și nu te mai teme de nimica, șise ea tînărului. Acesta urmă povăța. Și deși era obosit, noua speranță îi dădu nouă puteri și când după sbucium de o oră, se uită împrejur, zări un luminii și drumul era mai neted... în scurt timp au eșit apoi din codru. Se aflau pe o livadă verde, scaldată în lumina soarelui.

Figura cu bluza se opri:

— Pădurea din care te-am scos adineaori, este pădurea miseriei. Să nu uiți asta niciodată! ăr acum lapedă parul, povara cea grea, pe care ai purtat-o până acuma.

Tînărul puse jos parul și eță că aceasta se pface de-odată în drug de aur.

— Cine ești tu care mi-ai dat povața cea bună? — întrebă el cu fața radiosă.

— Eu sunt munca! răspunde figura cu bluza.

— dize oratorul — încât vom fi siliți să ardem în stradă chipul împăratului Wilhelm II. căci tot ce se întâmplă la noi, se întâmplă în numele regelui prusian.

SCIRILE ȚILEI.

— 26 Ianuarie v.

† N. Ionescu, bătrânul academician și fost ministru român, despre care se svoinise într'un rând că s'a mutat la cele veșnice, și pe urmă s'a desmințit scirea, după cum cetim în »B. T.« a murit alaltăeri în comuna Bradu, județul Roman.

Avere nouă românească în Timișoara. Din Timișoara ni-se scrie, că tînărul institut de credit și economii „Păstorul“, a cumpărat cu drept de proprietate casa în care-și are biroul său, cu prețul de 42.800 cor. Această avere este prima și, până aci unica românească, situată în piața principală a suburbiului Timișorilor, Fabric.

Drama din Clușiu. Cetitorii noștri își vor fi aducând aminte de emoționanta dramă întâmplată înainte cu vre-o două luni la Clușiu. Tînărul amplotat Vasile Toma a tras un glonț de revolver asupra surorii sale Ileanuța Toma în etate de 11 ani, violată de pantofarul Lengyel Károly, după care faptă desperată numitul tînăr și-a curmat și propria viață. Era atunci mare indignarea toilor din Clușiu și țiarul »E-k« a făcut un apel călduros către toți omenii cinstiți din acel oraș, să contribuie la speșele înmormântării, căci Toma este victima cinstei. El și-a luat viața fiind-că nu putea suporta desonora familia sale. Omenii cinstiți din Clușiu s'au și grăbit a satisface apelul lui »E-k« — și au contribuit suma de 7 corone..., care, firesce a fost refuzată de nenorocitul tată.

Alaltăeri s'a desfășurat ultimul act al dramei, în fața juraților. Ileanuța Toma s'a însănoșat și la proces a spus în fața lui Lengyel, crima. Acusatul însă tăgăduia, martorii, ucenicii lui, l'au disculpat, medicii experți au opinat favorabil pentru acusat, spunând că nu pôte fi vorba de violare și nici măcar de atentat, și—Lengyel Károly a fost achitat. O parte din publicul asistent a strigat »eljen!; altă parte a ieșit indignată din sala juraților. Așa spune »Az Ujság«.

Duelul unui fișpan. Duminecă în 5 I. c. a avut loc în Budapesta un duel cu pistolul între fostul fișpan al Brașovului actualmente fișpan al comitatului Mureș-Turda conte Ștefan Lazar și fostul deputat independent al cercului electoral Reghinul sășesc, Ferdinand Urmanczy. Duelul a fost provocat de un schimb de vorbe pe tema alegerii din Reghinul sășesc, unde Urmanczy a rămas în minoritate față cu candidatul liberal bar. Podmaniczky, Adversarii s'au împăcat după un schimb de glonțe. N'a fost rănit nici unul.

Governorul al băncii austro-ungare a fost numit din nou guvernorul de până acum d-l Dr. Leon cav. de Bilinski pe un period de 5 ani. Numirea aceasta se face de către Maj. Sa la propunerea miniștrilor austriac și ungar de finanțe.

Morte subită. Elevul I. Micu din cl. II comercială română a murit eri noapte subit. Dimineață, când se mergă la școlă, tovarășul său de oadaie, vedând că nu se mișcă, vol să-l destope. Era însă mort. Elevul Micu suferia de o bôla de inimă, în urma căreia adesea îi veneau amețeli. Tatăl repausatului, comerciant în Poiana Sărată, a fost înștiințat telegrafic.

Un jidov candidat de deputat în România. Am trăit să vedem și minunea asta. »Bukarester Tagblatt« aduce scirea, că Adolf Abeles, evreu originar din Ungaria, naturalizat înainte cu trei ani, și-a pus candidatura la colegiul III electoral din Botoșani cu program liberal-democrat independent. În apelul adresat țeranilor din acest incident, Abeles spune, că de 14 ani, de când s'a stabilit densul în județul Botoșani, tot-déuna a lucrat în favorul țeranimei: A dat 20.000 lei pentru incendiații din Ștefănesci, la 1899 a împărțit 300.000 kgr. cucuruz și făină pentru țeranii, a contribuit la zidirea bisericeii din Ștefănesci. În cas când va fi ales, Abeles promite că va stărui pentru realizarea unor reforme democratice, între cari și pentru reștragiul universal.

Deputați jidovi. În sesiunea parlamentară expirată în dieta ungară aveau scaun 19 deputați jidovi. Tot atâția au reușit și la ultimele alegeri. Deosebirea este numai că iscusii fi ai poporului ales simțind noua orientare a politiceii »naționale« s'au întors mai mulți spre Kossuth, căci pe când în dieta anterioară erau 12 liberali,

aci nu sunt de cât 7. În partidul koșutist însă numărul lor a crescut de la 7 la 10. Etă după »Alkotmány« și numele acestor deputați: Barta Ödön, Bakonyi Samu, Vissontai Soma, Szatmári Mór, Rajk Aladár, Molnár Jenő, Nagy Sándor, Kelemen Samuel, Szunyog Mihaly toți koșutisti. Rosenberg Gyula, Vészli Iozsef, Sándor Pál, Nemes Zsigmond, Revai Mór, Dési Géza, Markbreit Gyula, liberali. Vazsonyi Vilmos și Leitner Adolf democrați, și Barta Ignat partidul nou.

Tolstoi despre evenimentele din Rusia. Contele Tolstoi a declarat într'un interviu corespondentului țiarului engles »Standard«, că va adresa în curând o scrisore către muncitorimea rusescă, în care le va arăta scopurile, spre a căror realizare trebuie să tindă. În această scrisore va apela la muncitori, ca să ducă un traiu moral, să nu comită lucruri rele, ci să se nisuiască a face fapte bune. În continuarea convorbirii, Tolstoi a negat esistența unei revoluțiunii în Rusia, de ôre-ce Rușii nu se pricep să provôce o revoluțiune, ér în cas, deca s'ar face o revoltă, guvernul o pôte forțe ușor reprima cu mijlôcele, ce-i stau la dispoziție.

Censura rusescă. Din Petersburg so-sesce scirea, că reprezentarea piesei lui Maxim Gorki »Asilul de noapte« a fost oprită pe scenele tuturor teatrelor din Rusia. Un alt cas, care dovedesce cât de severă e censura în Rusia, îl constituie un articol apărut într'o revistă rusescă despre caracterul lui Hamlet din tragedia cu același nume a lui Shakespeare. Autorul acestui articol a susținut între altele, că caracterul lui Hamlet e schimbăcios și nestatornic. Censorul a suprimat articolul pe motiv, că nu e permis a vorbi despre un prinț danes în astfel de termeni, de ôre ce casele domnitôre ale Danemarcei și Rusiei sunt legate de olaltă prin legături forțe strinse de rudenie.

Clonire de trenuri. Trenul de marfă ce venia alaltăeri noapte din Constanța încercat cu curcuz de Laplata, în stațiunea Fetești s'a ciocnit cu nisce vagône, ce se aflau pe linie. Patru vagône au fost cu desevîrsire sdrobite. Mașinistul a fost omorît, ér fochistul și șeful trenului au fost grav răniți.

Ger mare în America. Din New-york se anunță, că în statele din vestul Americii e un ger cum nu s'a mai pomenit de mult. Comuicațiunea trenurilor s'a întrerupt în mai multe ținuturi în urma cantității mari de zăpadă ce a cădut. În ținutul Montana s'a numărat țilele trecute 46 grade sub zero, în Dakota de sud 45, în Dakota de nord 42, în Wisconsin 30, în Nebraska 35 etc.

Fundațiunea medicului Dr. Iohann Plecker. Din această fundațiune se vor împărți în 1 Aprilie a. c. 18 legite à 200 cor. Rugărilor sunt de a-se înainta la magistrat cel mult până în 10 Martie a. c. La rugare trebuie alăturat necondiționat atestat de botez și un atestat medical. La aceste legate sunt îndreptățiți toți cetățenii sêraci din Brașov fără deosebire de naționalitate sau religie, dér se cere totuși să fie născuți în Brașov și să posedă atâta cultură, ca să fie în stare de-a recunoșce primirea à 200 cor. cu propria lor mână, esceptionând — de sine înțeles — casul, deca cine-va ar fi împiedecat la aceasta prin vre-un defect corporal.

Concert și producțiune teatrală în Alba-Iulia. Corul bisericeii gr. or. din Alba Iulia (Maier) cu filiala Mureș-Port aranziază Duminecă în 6/19 Februarie 1905 în sala cea mare a otelului »Europa« un concert împreunat cu producțiune teatrală începutul la 8 ôre sêra. Venitul curat e destinat pentru acoperirea speselor avute cu edificarea școlii și pentru adaptarea fondului edificării unui seminar românesc. Contribuirile peste taxă se vor publica. Comitetul aranziator: Dr. Alexandru Fodor, Florian Rusan, Dr. Rubin, V. Pătița, Nicolae Cădar, Simeon Moldovan. Programa producțiunii: 1) T. Popovici »Tôrce lele« și »Fôie verde pup de crin« coruri mixte. 2) I. Vidu »Bobocel și inele«, »Motul la drum« coruri bərb. 3) T. Topovici »Bagă Dômne luna în nori« cor mixt cu duet de bas și bariton. 4) N. Musicescu »Nevasta care iubesce« cor mixt, și I. Vidu »Logojana« cor mixt. 5) Teatru: »Ruga de la Chiseteu«, comedie populară cu cântece de Iosif Vulcan. După producțiune urmază dans.

Fên, prima calitate, în cantitate mai mare, este de vênqare în comuna G.-Hodak — stațiunea călei ferate Reghinul-sășesc (Szász-Régen.) Cumpărătorii au de a-se adresa la d-l avocat B. Pop de Harșianu în Sibiu (Nagy-Szeben.)

Uzină de electricitate în Brașov.

— Urmare. —

II. Curent pentru industrii.

(Motôre, aparate de încălțit și de fier și alte de aeste.)

a) Tarif în total.

Clasa I. Timp de lucru cu totul nelimitat.
Clasa II. Motorului nu-i e permis să funcționeze din momentul când se începe luminarea până la 12 ôre din noapte.
Clasa III. Motorului nu-i e permis să funcționeze din momentul când se începe luminarea până la 6 ôre dimineață.

Prestațiunea motorului în O. P.

(ôre de putere de cal)

peste	până	Clasă		
		I.	II.	III.
0	3	270—	180—	162—
3	8	255—	170—	153—
8	16	240—	160—	144—
16	30	225—	150—	133—
30	50	210—	140—	122—
50	100	195—	130—	111—
100	—	180—	120—	100—

Pentru motôre mai mari se fac învoeli speciale.

La clasa III aparțin și astfel de motôre, cari funcționează numai de la 15 Aprilie până la 1 Octomvrie. Astfel de motôre pot umbla ții și noapte.

b) Tarif după ceasornicul de electricitate.

Pe oră Hectowatt 1 (un) ban
esceptând timpul cât durează luminarea, adecă 1/2 de oră înainte de începerea luminării publice până noptea la 12, pe care timp curentul de sêra costă pe oră Hectowatt 3 (trei) bani
NB. Se întrebunțiază numărătorii de tarif dubli, cari înregistrează separat curentul de sêra scump.

Plusul de peste 1000 de ore timp de folosință a curentului în termin mediu, se socotesce pe ora Hectowatt cu 0.8 bani.

E s e m p l u.

Un motor de 8 O. P. (ore putere de cal), care funcționează țilnic deplin și lucrează până la 6 ôre sêra, are în 300 de țile de lucru următorea consumațiune anuală: 8 O. P., pe oră à 9 Hectowatt = 72 ore Hectowatt pe oră, prin urmare 3000 ore à 72 ore Hectowatt = pe an 216,000 ore H. W.

De aici se vin pe timpul de luminat în lunile de iernă o sută ore de funcționare a motôrelor a 72 ôre Hectowatt = 7200 ôre Hectowatt.

Sunt deci a se plăti:

1) După cele 2900 ore tarif ieftin
1000 ore à 72 ore H. W. = 72,000 ore H. W. à 1 ban = 720—
1900 » à » » » = 136,800 » » » à 0.8 bani = 1094.40
b) După cele 100 ôre tarif mai scump
100 ôre à 72 ôre H. W. = 7,200 ore H. W. à 3 bani = 216—
La olaltă 2030.40

Pentru 3000 × 8 = 24.000 ore de putere de cal;
Ora de putere de cal costă asader 8.5 bani; respective costă puterea de cal pe an la 3000 ore de lucru după numărător 254 corone.

Decă însă lucrul pôte să se întrerupă în timpul celor 100 de ôre tarif mai scump și această scădere de ôre de lucru pôte fi înlocuită prin începerea mai de vreme a lucrului, sunt de a se plăti:

1000 ore à 72 ore H. W. = 72,000 ore H. W. à 1 ban = 720—
2000 » » 72 ore H. W. = 144,000 » H. W. à 0.8 » = 1152—
La olaltă 1872—

Pentru 3000 × 8 = 24.000 ore putere de cal;
Ora de putere de cal face dér 7.8 bani și puterea de cal pe an face în sumă rotundă 234 corone.

Nr. Mag. 1062/1905.

Vedut: Brașov, 1 Februarie 1905.

Alfred Schnell,

consilier magistratual, ca referent în afaceri de electricitate.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 7 Februarie. Diarele coalițiunii anunță, că tratările frunțasilor opoziției unite cu contele Andrassy s'au făcut și se fac în trei direcțiuni: reforme interne; teritoriul vamal independent; reforme militare. Partidele aliate se tem însă, că în Viena se vor zădărnici multe din postulatele ce se ridică și că se vor crea dificultăți nouă, așa că rezolvarea crizei va necesita timp îndelungat.

Budapesta, 8 Februarie. — Andrassy a plecat aci dimineață la Viena pentru a raporta monarhului asupra rezultatului misiunii sale.

Petersburg, 8 Februarie. Gorki se adă închis în celulă și păzit riguros.

Londra, 7 Februarie. »Daily Telegraph« primesce din Petersburg scirea, că partidul marilor duci dominază érași situațiunea internă în Rusia.

Berlin, 7 Februarie. Se anunță din Petersburg, că în statul major de acolo nu se scie nimic despre rechemarea lui Kuropatkin. Se confirmă însă scirea, că generalul Gripenberg a demisionat din postul de comandat.

Londra, 7 Februarie. Societățile de asigurare au primit astă-noapte avisul de la agenții lor, că telegramele ce erau să le trimită din Vladivostok la Londra, au fost reținute cu observarea, că linia e ocupată de guvernul din Petersburg pe timp de o ții. Se crede, că guvernul din Petersburg a trimis ordine importante lui Kuropatkin.

Petreceri.

Meseriașii români din Turda aranziază Sâmbătă în 18 Februarie st. n. a. c. în sala cea mare de la Hotelul Europa o petrecere împreunată cu teatru. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea învățăcelor de meserii lipsiți de mijlôce. Ofertele marinimôse sunt a se adresa d-lui Silviu Bologna cassar. Se va juca piesa teatrală »Sâmbăta morților«. După producțiune urmază dans. În pauză se va juca »Călușerul« și »Bătuta«.

Literatură.

A :părut la București:

Sistema ortografică a limbii române de Nic. Densușianu, o broșură de 73 pagine și se afla de vênqare la librăria Leon Alcalay din Bucuresci cu prețu de 1 leu, trimisă cu posta 1 leu 15 bani sêu 1 cor. 10 fi.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

